

LES 3

O-DECLINATIE

PRONOMEN DEMONSTRATIVUM ὅδε

A. GRAMMATICA

1. Declinatie van de o-stammen

a. Substantiva

De masculina (en feminina) van de o-declinatie eindigen in de nominativus singularis op -ος, de neutra op -ον.

	paard	geschenk
SINGULARIS		
nominativus	ἵππος	δῶρον
genitivus	ἵππου	δώρου
dativus	ἵππῳ	δώρῳ
accusativus	ἵππον	δώρον
vocativus	ἵππε	δώρον
PLURALIS		
nominativus/voc.	ἵπποι	δῶρα
genitivus	ἵππων	δώρων
dativus	ἵπποις	δώροις
accusativus	ἵππους	δώρους

Opmerkingen:

1. Veel voorkomende **feminina** van deze declinatie zijn: ἡ νῆσος *het eiland*, ἡ νόσος *de ziekte* en ἡ ὁδός *de weg* en namen van eilanden en steden als ἡ Δῆλος, ἡ Ῥόδος, ἡ Χίος, ἡ Μίλητος.
 2. Minder frequent voorkomende feminina zijn: ἡ τάφος *de gracht*, ἡ ἥπειρος *het vaste land*, ἡ ἄμπελος *de wijnstok*, ἡ βίβλος *het boek* en ἡ γέρανος *de kraan-*
-

vogel.

3. Verschillende geslachten komen voor bij: ὁ of ἡ θεός (vocativus ὦ θεός) *god of godin* (naast ἡ θεά) ὁ σίτος *koren, brood, voedsel* pluralis τὰ σίτα *levensmiddelen*, ὁ δεσμός *band, boei*, pluralis τὰ δεσμά of οἱ δεσμοί, τὸ στάδιον *renbaan, stadium*, pluralis οἱ στάδιοι of τὰ στάδια.

b. Adiectiva

In masculinum en neutrum zijn de uitgangen gelijk aan die van de substantiva ἵππος en δῶρον.

In het femininum zijn de uitgangen als aan de uitgang -ος een ε, een ι of een ρ voorafgaat, gelijk aan die van het substantivum οἶκτα. Voorbeeld μικρός, μικρά, μικρόν - *klein*, in alle andere gevallen zijn de uitgangen gelijk aan die van het substantivum πηγή. Voorbeeld σοφός, σοφή, σοφόν - *wijs*.

	masc.	femin.	neutr.
SINGULARIS			
nom.	μικρός	μικρά	μικρόν
gen.	μικροῦ	μικρᾶς	μικροῦ
dat.	μικρῶ	μικρῇ	μικρῶ
acc.	μικρόν	μικράν	μικρόν
voc.	μικρέ	μικρά	μικρόν
PLURALIS			
nom./voc.	μικροί	μικραί	μικρά
gen.	μικρῶν	μικρῶν	μικρῶν
dat.	μικροῖς	μικραῖς	μικροῖς
acc.	μικρούς	μικράς	μικρά

	masc.	femin.	neutr.
SINGULARIS			
nom.	σοφός	σοφή	σοφόν
gen.	σοφοῦ	σοφῆς	σοφοῦ
dat.	σοφῶ	σοφῇ	σοφῶ
acc.	σοφόν	σοφήν	σοφόν
voc.	σοφέ	σοφή	σοφόν
PLURALIS			
nom./voc.	σοφοί	σοφαί	σοφά
gen.	σοφῶν	σοφῶν	σοφῶν
dat.	σοφοῖς	σοφαῖς	σοφοῖς
acc.	σοφούς	σοφάς	σοφά

Opmerkingen:

1. Samengestelde adiectiva op -ος hebben geen afzonderlijke vorm voor het femininum. De adiectiva μικρός en σοφός zijn zoals men zegt ‘van drie uitgangen’, de samengestelde adiectiva ἄδικος ‘onrechtvaardig’, ἀθάνατος ‘onsterfelijk’ en ἔντιμος ‘geëerd’ noemt men ‘van twee uitgangen’.
2. Ook enkele niet-samengestelde adiectiva zijn van twee uitgangen, zoals onder meer βάρβαρος en φρόνιμος. Of een adiectivum van twee of van drie uitgangen is wordt in het woordenboek altijd vermeld.

2. Pronomen demonstrativum

ὅδε ὁ δοῦλος	– deze slaaf
ἥδε ἡ πηγή	– deze bron
τόδε τὸ δένδρον	– deze boom

Het pronomen demonstrativum voor personen en voorwerpen die zich dicht bij de spreker bevinden bestaat uit het lidwoord met toevoeging van -δε en herhaling van het lidwoord. De verbuiging is als die van het lidwoord.

B. VOCABULARIUM

ἀγαθός	goed	μακρός	lang
ἀεί	altijd	μικρός	klein
Ἀθηναῖος, ὁ	Athener	μόνος	alleen
αἰσχρός	lelijk, schandelijk	νέος	jong
ἀκόντιον, τό	speer	νόμος, ὁ	wet
ἀλήθεια, ἡ	waarheid	ξένος, ὁ	vreemdeling, gast, huurling
ἀνδρείος	dapper	οἶνος, ὁ	wijn
ἄνθρωπος, ὁ	mens	ὀλίγος	weinig
ἀρχή, ἡ	begin, heerschappij	ὅμοιος	gelijk
βίος, ὁ	leven	παλαιός	oud
γλῶττα, ἡ	tong, taal	πενία, ἡ	armoede
δένδρον, τό	boom	πιστός	trouw
δίκαιος	rechtvaardig	πλούσιος	rijk
δοῦλος, ὁ	slaaf	πλούτος, ὁ	rijkdom
δῶρον, τό	geschenk	πολλάκις	dikwijls
ἐλεύθερος	vrij	πολλοί	vele(n)
ἔργον, τό	werk	ῥόδον, τό	roos
θεός, ὁ	god	σοφός	wijs
θερμός	warm	στέφανος, ὁ	krans
θηρίον, τό	dier	στρατόπεδον, τό	leger- plaats
θύρα, ἡ	deur	τέκνον, τό	kind
ιατρός, ὁ	arts	τελευτή, ἡ	einde
ἱερόν, τό	heiligdom, tempel	τόξον, τό	boog
ἱερός	heilig	τύραννος, ὁ	vorst, tyran
ἱμάτιον, τό	kleed	τυφλός	blind
ἵππος, ὁ	paard	τύχη, ἡ	lot
κακός	slecht	φίλος	lief, bevriend
καλός	mooi, schoon	φίλος, ὁ	vriend
καρπός, ὁ	vrucht	χαλπός	moeilijk
κίνδυνος, ὁ	gevaar	χώρα, ἡ	landstreek
Κλέαρχος, ὁ	Clearchus		
λαμπρός	schitterend		
λευκός	wit		

C. OEFENINGEN

1. *Werkwoordsvormen*

Benoem en vertaal

θεραπεύσαι	aor. inf. act.	te verzorgen (a)
παιδεύσομεν	fut. ind. act. 1p	wij zullen opvoeden
ἐπαίδευσας	aor. ind. act. 2s	jij voedde op (a)
ἐλούσαμεν	aor. ind. act. 1p	wij wasten (a)
ἐθύσατε	aor. ind. act. 2p	jullie offerden (a)
θεραπεύσει	fut. ind. act. 3s	hij zal verzorgen
φυτεύσομεν	fut. ind. act. 1p	wij zullen planten
θύσουσιν	fut. ind. act. 3p	zij zullen offeren
δουλεύσεις	fut. ind. act. 2s	jij zult dienen
ἐλύσαμεν	aor. ind. act. 1p	wij maakten los (a)
παύσουσιν	fut. ind. act. 3p	zij zullen doen ophouden
ἐπαύσατε	aor. ind. act. 2p	jullie deden ophouden (a)
παύσατε	aor. imp. act. 2p	doet ophouden (a)

2. *Thema's*

Vertaal in het Nederlands

1. Τοὺς λευκοὺς ἵππους ἐλύσαμεν.
2. Πολλὰ θηρία ἔθυσα τῷ θεῷ.
3. Ἡ ἀδελφὴ σοφὴ καὶ ἀγαθὴ ἐστίν.
4. Μὴ πιστεὺε τῷ κακῷ δούλῳ, Κλέαρχε.
5. Οἱ ἰατροὶ ἐθεράπευον τὸν τυφλὸν ξένον.
6. Λοῦσον, ὦ πιστὴ δούλῃ, τὰ λευκὰ ἱμάτια.
7. Οἱ κακοὶ ἄνθρωποι ἐφόνευσαν τὴν νέαν βασιλείαν.
8. Αἱ τῆς λευκῆς σκηνῆς θύραι μικραὶ εἰσιν.
9. Ἐν τῷ παλαιῷ ἱερῷ λαμπρὸν δῶρον ἦν.
10. Ἡ τῆς μακρᾶς ἡμέρας τελευτὴ τὸ χαλεπὸν ἔργον παύσει.
11. Ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἐφυτεύσαμεν πολλὰς ἐλαίας.
12. Πολλοῖς ἀνθρώποις ὁ βίος μακρὸς καὶ χαλεπὸς ἐστίν.
13. Τῆς καλῆς ὥδης τῆς τοῦ τυφλοῦ ποιητοῦ ἀκούετε.

14. Οἱ ἀνδρεῖοι στρατιῶται τὴν τοῦ τυράννου κακὴν ἀρχὴν ἔλυσαν.
15. Ἦδε ἡ αἰσχρὰ δούλη πιστὴ ἐστίν.
16. Τόνδε τὸν νέον κλέπτην μὴ φονεύετε, ὦ δικασταί.
17. Ἐν τῷ τῶν Ἀθηναίων στρατοπέδῳ πολλοὶ ὀπλίται ἦσαν.
18. Τήνδε τὴν λευκὴν τράπεζαν αἱ δοῦλαι λούσουσιν.
19. Χαλεπὴ μὲν ἡ ἀρχή, καλὴ δὲ ἡ τελευτή.
20. Πολλάκις τοῖσδε τοῖς θεοῖς ἐθύσαμεν, ἀλλ' οὐκ ἔπαυσαν τὰς λύπας.
21. Ἐν τῇ λευκῇ πέτρᾳ Ἀφροδίτης ἱερὸν ἦν.
22. Πολλάκις αἱ τέχναι τοῖς ἀνθρώποις μακρὰν δόξαν φέρουσιν.
23. Οὐχ ἡ πενία, ἀλλ' ὁ πλοῦτος τῇ τῶν ἀνθρώπων ψυχῇ κινδύνους φέρει.
24. Πολλὰ τόξα καὶ ἀκόντια ἐν τῇδε τῇ σκηνῇ ἐστίν.
25. Ἐλευθέρα καὶ γλώττα τῶν ἐλευθέρων.
26. Μόνος σοφὸς πλούσιος.
27. Ἀεὶ τὸν ὅμοιον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον.
28. Οἶνος ἀνθρώποις δίοπτρον.
29. Ἐν οἴνῳ ἀλήθεια.
30. Κακὸν φέρουσι καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι.

Vertaal in het Grieks

1. Wij maakten de witte paarden los (a).
2. Ik offerde (a) veel dieren aan de god.
3. De zuster is wijs en goed.
4. Vertrouw niet op de slechte slaaf, Clearchus.
5. De artsen verzorgden (impf.) de blinde vreemdeling.
6. Was (a), trouwe slavin, de witte klederen.
7. De slechte mensen vermoordden de jonge koningin.
8. De deuren van de witte hut zijn klein.
9. In de oude tempel was een schitterend geschenk.
10. Het einde van de lange dag zal het moeilijke werk doen ophouden.
11. In weinig dagen plantten (a) wij veel olijven.
12. Voor veel mensen is het leven lang en moeilijk.
13. Luistert naar het schone lied van de blinde dichter.
14. De dappere soldaten ontbonden de slechte heerschappij van de tyran.
15. Deze lelijke slavin is trouw.

16. Vermoordt deze jonge dief niet, rechters.
 17. In de legerplaats van de Atheners waren veel zwaargewapenden.
 18. De slavinnen zullen deze witte tafel wassen.
 19. Het begin is weliswaar moeilijk, maar het einde is schoon.
 20. Dikwijls offerden wij aan deze goden, maar zij maakten geen einde aan ons (vertaal 'het') verdriet (plur.).
 21. Op de witte rots was Aphrodites heiligdom.
 22. Dikwijls brengen de kunsten aan de mensen langdurige roem.
 23. Niet de armoede, maar de rijkdom brengt aan de ziel van de mensen gevaren.
 24. Veel bogen en speren zijn in deze tent.
 25. Vrij is ook de taal van vrije mensen. (zelfstandig adjectief zelfstandig, dus 'mensen' niet vertalen)
 26. Alleen een wijs man (zelfstandig adjectief zelfstandig, dus 'man' niet vertalen) is wijs.
 27. Altijd brengt God het gelijke naar het gelijke.
 28. Wijn is voor mensen een spiegel.
 29. In wijn is waarheid.
 30. De slechte vrienden brengen slechte vrucht voort.
-